Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор навчально-наукового інституту
соціології та медіакомунікацій Олена МУРАДЯН
_____
31 серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Практикум зі створення тексту та академічне письмо»

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань: С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність: С5 Соціологія
освітня програма: Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю
спеціалізація (за наявності): —
вид дисципліни: обов'язкова
факультет/навчально-науковий інститут: соціології та медіакомунікацій

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
«26» серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Роман ТРИФОНОВ, кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
«26» серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

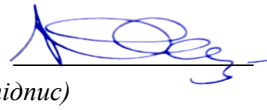
_____ __ Ірина СОЛДАТЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю»

Гарант освітньої програми _____ _____ Ірина СОЛДАТЕНКО
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ соціології та медіакомунікацій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
«26» серпня 2026 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії _____ Юлія СОРОКА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Практикум зі створення тексту та академічне письмо» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності С5 Соціологія, освітньо-професійної програми «Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю» (ОК 17 «Практикум зі створення тексту та академічне письмо», обов'язковий компонент, 1-й і 2-й семестри). Спеціалізація не передбачена.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни — поглибити знання здобувачів щодо того, яку організацію має грамотний і впливовий текст, та поліпшити навички створення такого тексту відповідно до мети, жанру і стилю; дати здобувачам базові навички академічного письма й вимоги до оформлення і змістового наповнення академічного тексту.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- сформувати у здобувачів поглиблені практико-орієнтовані компетентності з написання текстів;
- створити умови для засвоєння здобувачами апарату основних категорій і методів стилістичного аналізу тексту: адресант, адресат, комунікативні умови, мета, жанр, стиль; лексичний, граматичний, стилістичний та інші рівні функціонування мовних засобів;
- сформувати навички аналізу вже створених текстів різних часів та комунікативних призначень, ознайомити із майстерними зразками української та світової публіцистики крізь призму конкретних жанрів, репрезентованих текстами знаних авторів;
- дати знання про структуру наукового тексту, його грамотну будову;
- навчити належному оформленню академічного тексту, коректному цитуванню джерел, введенню в текст цитат і посилань, поданню списку літератури відповідно до різних стандартів;
- сформувати навички відповідального й прозорого використання інструментів штучного інтелекту в роботі з текстом відповідно до принципів академічної доброчесності.

1.3. Кількість кредитів — 4.

1.4. Загальна кількість годин — 120 (денна форма навчання), з них аудиторних — 64.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Показник	**Денна форма навчання**
Рік підготовки	1-й
Семестр	1-й, 2-й
Лекції	16 год. (8 + 8)
Практичні, семінарські заняття	48 год. (24 + 24)

Лабораторні заняття	—
Самостійна робота	56 год. (28 + 28)
у тому числі індивідуальні завдання	—
Форма підсумкового контролю	залік (1-й, 2-й семестри)

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Соціологія комунікацій, реклами та зв'язків з громадськістю» дисципліна забезпечує формування таких компетентностей (відповідно до матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми, ОК 17):

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК14. Дослідницька компетентність випускника університету як результат науковості змісту й технологій підготовки здобувача вищої освіти, націленості його на пошукову/дослідну діяльність.

Фахові компетентності:

ФК01. Здатність оперувати базовим категоріальним апаратом соціології.

ФК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК09. Уміння обговорювати професійні проблеми, відстоювати свою точку зору, пояснювати сутність явищ, подій, процесів, робити висновки, давати аргументовані відповіді.

ФК14. Здатність організувати підготовку до випуску, виробництва і розповсюдження рекламної продукції, включаючи текстові та графічні, робочі та презентаційні матеріали в рамках традиційних і сучасних засобів створення рекламних та PR повідомлень.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Програмні результати навчання (відповідно до матриці забезпечення ПРН компонентами освітньої програми):

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН06. Ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач.

РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен ***знати:***

- відмінності між креативним і академічним письмом;
- визначення та ознаки авторського публіцистичного тексту;
- різновиди й жанри публіцистичних текстів;
- основні поняття й терміни стилістичного аналізу тексту;
- поняття стилістичної маркованості мовного знака;
- місце образних мовних засобів у текстах авторської публіцистики;
- місце термінології та спеціальної лексики і фразеології в текстах авторської публіцистики;
- базові вимоги до композиції публіцистичного тексту;
- базові вимоги до композиції наукового тексту;
- поняття академічної доброчесності та коректного використання результатів чужих наукових досліджень;
- види комізму (гумор, іронія, сарказм, сатира, гротеск) та засоби їх творення в публіцистичному тексті;
- правила бібліографічного опису та цитування (ДСТУ 8302:2015, стиль APA);
- принципи відповідального використання інструментів штучного інтелекту в роботі з текстом і правила декларування такого використання;

вміти:

- аналізувати авторські медіатексти;
- розуміти композиційну та зображально-виражальну структуру конкретного тексту;
- вичленовувати засоби впливу на аудиторію, активізації читацької уваги;
- працювати в рамках заданого формату тексту;
- самостійно створювати тексти заданого жанру, формувати оригінальний продукт креативного письма;
- розпізнавати види комізму в авторському тексті й доречно використовувати комічне у власному тексті;
- редагувати власний і чужий текст, зокрема текст, створений за допомогою ШІ;
- реферувати наукові джерела з досліджуваної теми;

– писати й редагувати науковий текст;
– правильно оформлювати цитати й посилання в науковому тексті за різними стандартами;
– добирати наукові джерела, перевіряти їхню достовірність і укладати список наукової літератури.

1.8. Пререквізити. Дисципліна вивчається з 1-го семестру першого року навчання, тому пререквізити з інших освітніх компонентів ОПП не передбачені: для її опанування достатньо знань з української мови та літератури в обсязі повної загальної середньої освіти.

Кореквізити: ОК 1 «Українські студії», ОК 10 «Основи теорії комунікації» (1-й семестр) та ОК 3 «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (2-й семестр).

Постреквізити: результати навчання дисципліни використовуються під час вивчення освітніх компонентів ОК 12 «Теорія та практика реклами», ОК 13 «Теорія та практика зв'язків з громадськістю».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Креативне письмо: створення публіцистичного тексту (1-й семестр; тема 1.8 — 2-й семестр)

Тема 1.1. Креативне письмо як вид діяльності людини

Письмо в історії людства та культури. Роль письма як фіксатора інформації та засобу самовираження. Опозиція «усне / письмове мовлення». Опозиція «академічне / креативне письмо». Види й жанри креативного письма. Стилістичні засоби в різних видах креативного письма.

Тема 1.2. Чинники функціонування публіцистичного тексту

Автор публіцистичного тексту, його соціальна позиція та життєвий досвід. Мета створення тексту: соціальна оцінка, вплив, самопрезентація. Жанр тексту. Аудиторія тексту. Платформи, на яких розміщуються тексти: друковані й онлайн-медіа, блоги, соціальні мережі. Врахування зазначених чинників у написанні тексту.

Тема 1.3. Композиція публіцистичного тексту

Заголовок, види заголовків, їхній вплив на читача. Практична робота з різними варіантами заголовків. Вступ, лід, тези, аргументи, ілюстративні приклади, висновки, ефектна кінцівка. Введення конфлікту, розгортання подій, кульмінаційна точка тексту, розв'язка. Композиційні порушення як вада тексту і як засіб надати тексту оригінальності і впливовості.

Тема 1.4. Культурна база тексту

Введення в текст культурних знань. Використання артефактів для ілюстрування життєвих ситуацій. Цитування, введення алюзій, натяків. Приховані цитати й алюзії, вміння дешифрувати їх. Прецедентні тексти в сучасній публіцистиці.

Тема 1.5. Життєві ситуації та приклади

Приклади з життя в тексті. Їхнє розташування в композиції, виконувані ролі. Способи подання реальних людей та їхніх історій. Перевірка фактів і достовірність прикладів. Етичні проблеми.

Тема 1.6. Ключові засоби увиразнення

Метафора як експресивний засіб і як спосіб впливу, концептуалізації дійсності. Сенсотвірна, емоційна, пізнавальна ролі метафор. Різновиди метафор, уміння вводити їх у текст. Порівняння. Гіперболи. Ритмічна організація тексту. Афористичність.

Тема 1.7. Будова тексту на мікрорівнях

Абзаци: поділ тексту, кількість і зв'язність абзаців. Характеристики ефективних абзаців. Абзаци, які виконують спеціальні функції. Ознаки хороших речень. Використання простих і складних речень. Міжреченнєві зв'язки. Парцеляція. Вибір слова, слововживання. Доречне і недоречне слововживання. Слова, що формують стилістичну норму, і слова, що є відхиленням від неї. Редагування тексту.

Тема 1.8. Види комізму

Комічне в публіцистичному тексті. Гумор — доброзичливий сміх над незначними недоліками людей, які не змінюють їх на гірше; гумор як розвага і як спостереження. Іронія — форма комічного з подвійним характером: видиме і приховане; антифразис як основа іронії. Сарказм — радикальна, тотальна іронія. Сатира — гостре знущання з явища: викриття, засудження, заперечення, вимога зміни; місце сатири в сучасному суспільстві. Гротеск — художній засіб, що ґрунтується на свідомому перебільшенні, переплетінні реального з фантастичним, серйозного зі смішним. Засоби творення комічного в авторській колонці та есеї; доречність комічного.

Розділ 2. Академічне письмо (2-й семестр)

Тема 2.1. Сутність академічного письма

Академічна культура, академічна доброчесність. Основні прояви академічної недоброчесності, методи запобігання академічній недоброчесності. Світовий досвід покарань за недоброчесність. Кодекс академічної доброчесності Університету.

Тема 2.2. Загальна характеристика видів академічного письма

Монографія, дисертація, кваліфікаційна робота, курсова робота, реферат, наукова стаття, різні види анотацій, тези, рецензія. Розміри й оформлення академічних текстів.

Тема 2.3. Наукова стаття і тези як види академічного письма

Стаття як самостійний науковий твір. Сучасні вимоги до змісту й оформлення наукової статті. Принципи побудови наукової статті, етапи підготовки статті до друку. Структура наукової статті (зокрема модель IMRAD). Тези як специфічний науковий жанр. Підготовка тез доповіді. Правила написання анотацій до статті. Мовностилістичні вимоги до тексту статті, тез, анотації.

Тема 2.4. Структура, композиційні й мовностилістичні особливості курсової роботи

Вступ і його складники. Особливості формулювання мети та завдань роботи. Актуальність. Визначення предмета та об’єкта. Наукова новизна роботи. Теоретичне та практичне значення (цінність). Методи дослідження. Основна частина: теоретичний та практичний розділи роботи. Принципи поділу роботи на розділи й підрозділи. Написання висновків. Зв’язок вступу і висновків (відповідність висновків завданням, зазначеним у вступі). Додатки до роботи. Зв’язність і цілісність тексту. Мовні засоби поєднання частин наукового тексту. Стилістика наукового тексту, коректне використання в тексті синонімів, термінів, абревіатур.

Тема 2.5. Тематика і зміст дослідження: вибір теми, добір фактичного матеріалу

Робота з джерелами. Пошук інформації в інтернеті. Пошук у Google, Google Scholar. Типи та види пошуку. Наукометричні бази. Сайти бібліотек, інституційні репозитарії (зокрема eKhNUIR). Традиційні бібліотечні каталоги. Робота з літературою в пошуках необхідної інформації. Перевірка достовірності джерел. Вибір проблемних ділянок, формулювання актуальних тем.

Тема 2.6. Вимоги до мовленнєвого оформлення академічних текстів

Культура наукового тексту. Нормативне застосування наукової мови. Головні мовні засоби наукового тексту, нормативне вживання мовних засобів наукового стилю. Використання словників, довідників як основних засобів кодифікації. Терміни, наукова фразеологія, абстрактна лексика в академічному письмі. Фахова мова як засіб забезпечення порозуміння між людьми, які працюють у певній сфері. Укладання бібліографії. Правила цитування та посилань на використані джерела. Національні правила оформлення бібліографічних посилань (ДСТУ 8302:2015) і міжнародний стиль APA. Менеджери бібліографічних посилань.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	**Кількість годин (денна форма)**					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. КРЕАТИВНЕ ПИСЬМО: СТВОРЕННЯ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ (1-й семестр; тема 1.8 — 2-й семестр)						
Тема 1.1. Креативне письмо як вид діяльності людини	8	2	2			4
Тема 1.2. Чинники функціонування публіцистичного тексту	8	2	2			4
Тема 1.3. Композиція публіцистичного тексту	16	2	6			8
Тема 1.4. Культурна база тексту	8		4			4
Тема 1.5. Життєві ситуації та приклади	15		4			11
Тема 1.6. Ключові засоби увиразнення	8	2	2			4
Тема 1.7. Будова тексту на мікрорівнях	9		4			5

Назви розділів і тем	Кількість годин (денна форма)					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1.8. Види комізму	14	2	6			6
Разом за розділом 1	**86**	**10**	**30**			**46**
Розділ 2. АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО (2-й семестр)						
Тема 2.1. Сутність академічного письма	5	2	2			1
Тема 2.2. Загальна характеристика видів академічного письма	5	2	2			1
Тема 2.3. Наукова стаття і тези як види академічного письма	10	2	4			4
Тема 2.4. Структура, композиційні й мовностилістичні особливості курсової роботи	5		4			1
Тема 2.5. Тематика і зміст дослідження: вибір теми, добір фактичного матеріалу	3		2			1
Тема 2.6. Вимоги до мовленнєвого оформлення академічних текстів	6		4			2
Разом за розділом 2	**34**	**6**	**18**			**10**
Усього годин	**120**	**16**	**48**			**56**

Примітка. Теми 1.1–1.7 вивчаються в 1-му семестрі, тема 1.8 і розділ 2 — у 2-му семестрі. Години самостійної роботи з тем 1.3, 1.5 і 1.7 охоплюють також творчі завдання 2-го семестру на закріплення цих тем (див. п. 5).

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1-й семестр		
1	Тема 1.1. Креативне письмо: вправи на розвиток письмових навичок	2
2	Тема 1.2. Аналіз чинників функціонування публіцистичного тексту: автор, мета, адресат, жанр, платформа	2
3	Тема 1.3. Заголовок і лід: практикум зі створення та редагування. Побудова композиції публіцистичного тексту	6
4	Тема 1.4. Культурна база тексту: цитати, алюзії, прецедентні тексти у власному тексті	4
5	Тема 1.5. Життєва історія в тексті: відбір і подання прикладів, перевірка фактів, етика	4
6	Тема 1.6. Засоби увиразнення (метафора, порівняння, гіпербола, ритм, афористичність) у власному тексті	2
7	Тема 1.7. Редагування тексту на рівні абзацу, речення, слова; редагування тексту	4
2-й семестр		
8	Тема 1.8. Види комізму (гумор, іронія, сарказм, сатира, гротеск) в авторських публіцистичних текстах: розпізнавання, аналіз засобів творення, комічне у власному тексті	6

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
9	Тема 2.1. Академічна доброчесність: коректне перефразування й цитування	2
10	Тема 2.2. Жанри академічного письма: аналіз зразків анотації, реферату, рецензії	2
11	Тема 2.3. Наукова стаття і тези: аналіз структури та зразків, написання анотації та тез доповіді	4
12	Тема 2.4. Курсова робота: формулювання актуальності, мети, завдань, об’єкта, предмета; вступ і висновки	4
13	Тема 2.5. Пошук і добір джерел: Google Scholar, наукометричні бази, репозитарії, бібліотечні каталоги	2
14	Тема 2.6. Мовне оформлення академічного тексту; цитування та бібліографічний опис за ДСТУ 8302:2015 і APA	4
	Разом	**48**

5. Завдання для самостійної роботи

Конкретні теми власних текстів і авторські тексти для аналізу викладач оголошує під час семестру в Google Classroom.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1-й семестр		
1	Опрацювання розділів книжки В. Зінссера «Як писати добре»: виокремлення й коментування найцікавіших думок; коментування правок у відредагованому для прикладу тексті *(тема 1.1)*	4
2	Письмовий аналіз авторського публіцистичного тексту за питаннями (на вибір 2–3): назва та її альтернативні варіанти; стиль тексту й ознаки інших стилів; композиція; ключові слова й вислови, що повторюються; слова, що передають емоції; епітети; фразеологізми (відтворені чи перетворені); співвідношення висновку й кінцівки *(тема 1.2)*	4
3	Відгук у вільній формі на авторський публіцистичний текст: власні враження, почуття, міркування; що привернуло увагу; на чому «тримається» текст *(тема 1.3)*	4
4	Відгук у вільній формі на авторську колонку з аналізом думки, яку доносить автор (і власного ставлення до неї), та засобів, зокрема мовних і культурних (цитати, алюзії, прецедентні тексти), якими він це робить. *(тема 1.4)*	4
5	Власні публіцистичні тексти (2 тексти за семестр, по 2–4 тис. знаків із пробілами) на теми, які оголошує викладач: коротка історія з узагальненням і власним «я» (і/або іншими персонажами), роздум, соціальне узагальнення; цікава назва, довільна композиція, різноманітні засоби виразності, приваблива мова *(тема 1.5)*	6
6	Характеристика засобів увиразнення в авторському публіцистичному тексті *(тема 1.6)*	4
7	Саморедагування; підготовка до залікової роботи. *(тема 1.7)*	2
	Разом за 1-й семестр	*28*
2-й семестр		

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
8	Відгуки на авторські публіцистичні тексти з визначенням видів комізму (гумор, іронія, сарказм, сатира, гротеск) — по 1–2 приклади кожного виду; вільний відгук на текст із комічним началом *(тема 1.8)*	6
9	Відгуки у вільній формі на авторські публіцистичні тексти, зокрема тексти-історії з життєвого випадку: загальне враження; назва й альтернативні варіанти; візуальний компонент; лід; композиція (початок і кінець); слова й вирази, що описують емоції; метафори та їхня роль *(теми 1.3–1.6)*	4
10	Власні публіцистичні тексти (2 тексти за семестр) на теми, які оголошує викладач: від особистого досвіду — до соціального узагальнення; за бажанням — із візуальним компонентом *(тема 1.5)*	5
11	Опрацювання наступних розділів книжки В. Зінссера «Як писати добре»: виокремлення цікавих думок; написання несподіваного зачину до тексту про актуальну подію; редагування запропонованого тексту згідно з порадами автора з коментарем щодо внесених правок *(теми 1.3, 1.7)*	3
12	Опрацювання навчальних матеріалів з академічного письма: Кодекс академічної доброчесності Університету; види академічних текстів; структура курсової роботи; пошук і перевірка наукових джерел. *(теми 2.1, 2.2, 2.4, 2.5)*	4
13	Написання тез наукової роботи відповідно до вимог (з опорою на зразки тез, відео й схему алгоритму створення тез доповіді, розміщені в Google Classroom). *(тема 2.3)*	3
14	Рецензування тез наукової роботи: рецензія (1 абзац) із зазначенням переваг і недоліків роботи; виправлення в тексті та рекомендації автору щодо поліпшення роботи. *(теми 2.3, 2.6)*	2
15	Підготовка до залікової роботи. *(тема 2.6)*	1
	Разом за 2-й семестр	*28*
	Разом	**56**

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Словесні методи: лекція із застосуванням мультимедійних презентацій, пояснення, бесіда, розбір зразків текстів. Наочні методи: демонстрація зразків публіцистичних та академічних текстів, схем композиції, прикладів бібліографічних описів.

Практичні методи: письмові вправи та творчі завдання, стилістичний і композиційний аналіз текстів, відгуки на авторські тексти, редагування та саморедагування, взаємне рецензування текстів (peer review), робота з джерелами та бібліографією. Інтерактивні методи: дискусія, мозковий штурм, робота в малих групах, кейс-метод (кейси академічної доброчесності).

Освітній процес може здійснюватися в змішаному або дистанційному форматі (за затвердженим розкладом занять) на платформах Zoom, Moodle та Google Classroom. Оскільки головним у роботі здобувача є набуття вмінь продукувати якісні тексти, роботи

здобувачів завантажуються в Google Classroom і детально рецензуються: кожен здобувач отримує індивідуальний відгук викладача щодо вдалих і невдалих прийомів, застосованих у тексті, загального рівня грамотності та відповідності вимогам до текстів певного жанру.

8. Методи контролю

Контроль знань з навчальної дисципліни визначає відповідність рівня отриманих здобувачами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів з вищої освіти. За виконання різних видів завдань протягом семестру здобувачі набирають певну суму балів, яка дозволяє (або не дозволяє) скласти залік.

Поточний контроль — оцінювання завдань самостійної роботи (відгуки на авторські тексти, письмовий аналіз текстів, власні публіцистичні тексти, редагування, тези та їх рецензування), усні опитування на практичних заняттях, оцінювання активності та якості виступів у дискусіях.

Підсумковий контроль — залік у 1-му та 2-му семестрах, який виставляється за сумою балів поточного контролю та залікової роботи: у 1-му семестрі — письмовий аналіз авторського публіцистичного тексту за питаннями; у 2-му семестрі — створення оригінального творчого тексту в жанрі, заданому викладачем, з уведенням «кодових» фраз.

9. Схема нарахування балів

1-й семестр (підсумковий контроль — залік із виконанням залікової роботи)

Поточний контроль, самостійна робота								Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1							Усні відповіді			
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T1.6	T1.7				
8	**8**	**8**	**8**	**10**	**8**	**10**	**20**	**80**	**20**	**100**

T1.1, T1.2 … — теми розділу 1.

2-й семестр (підсумковий контроль — залік із виконанням залікової роботи)

Поточний контроль, самостійна робота									Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1		Розділ 2						Усні відповіді			
T1.3–1.7*	T1.8	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6				
10	**10**	**6**	**6**	**10**	**6**	**6**	**6**	**20**	**80**	**20**	**100**

** Творчі завдання 2-го семестру на закріплення тем 1.3–1.7 (відгуки на авторські тексти, власні публіцистичні тексти, редагування). T1.8, T2.1 … — теми розділів 1 і 2.*

Для допуску до складання підсумкового контролю (залікової роботи) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 40 балів з навчальної дисципліни в кожному семестрі.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання завдань поточного контролю (відгуків, аналізу текстів, власних текстів, тез, рецензій)

Рівень	Частка від максимального бала за тему	Характеристика виконання

Високий	90–100 %	Робота повністю відповідає завданню, темі та жанру; матеріал добре структурований, логічно викладений; доречно використано засоби увиразнення; виявлено авторський стиль і власну позицію; мовні помилки відсутні або поодинокі.
Середній	65–89 %	Завдання виконано, тему розкрито, проте матеріал не завжди добре структурований і логічно викладений; аналіз частково поверховий; трапляються мовні та стилістичні помилки.
Низький	1–64 %	Виклад не повною мірою відповідає темі та завданню, матеріал не структурований належно й викладений не завжди логічно, є численні мовні помилки.
Незадовільний	0	Завдання не виконано або робота не відповідає вимогам; текст містить академічний плагіат.

Залікова робота (1-й семестр, 20 балів)

Письмовий аналіз запропонованого викладачем авторського публіцистичного тексту за питаннями.

Критерій	Бали
Загальне враження та аргументованість власної позиції	4
Аналіз назви, візуального супроводу, ліду	4
Аналіз лексичних і стилістичних засобів (слова, вирази, образність)	4
Аналіз ритмомелодики та афористичності тексту	4
Логічність викладу та мовна грамотність	4
Разом	**20**

Залікова робота (2-й семестр, 20 балів)

Створення оригінального творчого тексту в жанрі й на тему, які викладач оголошує на заліку, з обов’язковим органічним уведенням двох «кодових» фраз.

Критерій	Бали
Відповідність жанру та умовам завдання	4
Композиція тексту	4
Органічність уведення «кодових» фраз (культурна база тексту)	4
Засоби увиразнення, доречний комізм, авторський стиль	4
Мовна грамотність	4
Разом	**20**

Використання технологій штучного інтелекту

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та Кодексу академічної доброчесності Університету (затверджено Вченою радою Університету 29.09.2025, протокол № 26). Оскільки головна мета дисципліни — сформувати в здобувача власні навички створення тексту, у її межах застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено». Використання технологій ШІ не допускається під час усного опитування, письмових робіт і залікових робіт у 1-му та 2-му семестрах, а також для

написання (генерування) власних публіцистичних текстів, відгуків, аналізу текстів, тез і рецензій: ці тексти здобувач створює самостійно.

2. Модель «ШІ як асистент». Під час підготовки до практичних занять і виконання завдань самостійної роботи дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації; добору та первинного аналізу наукових джерел (з обов'язковою перевіркою їхнього існування та бібліографічних даних); пояснення складних понять і термінів; генерації ідей, асоціацій, варіантів плану на етапі мозкового штурму; перевірки орфографії, пунктуації та граматики вже написаного власного тексту. Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент». Для окремих практичних завдань, визначених викладачем, використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, аналізу згенерованих текстів, створення візуалізацій, схем або зображень. Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ. У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, редагування тексту тощо). За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету і є підставою для незарахування відповідного виду роботи.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувачеві, який успішно пройшов один із рекомендованих онлайн-курсів і надав документ про його проходження (сертифікат, свідоцтво тощо), отриманий протягом поточного навчального року, а також короткий письмовий звіт (1–2 с.) про застосування набутих навичок у власних текстах, можуть бути зараховані бали замість балів поточного контролю за відповідними темами:

Платформа	Назва курсу	Теми дисципліни	Кількість балів
1-й семестр			
Prometheus	«Курс письменницької майстерності» (Prometheus, Літосвіта)	1.1, 1.3, 1.6	до 12
Coursera	«Writing and Editing: Word Choice and Word Order» (University of Michigan)	1.7	до 6
2-й семестр			
Coursera	«Writing in the Sciences» (Stanford University)	2.3, 2.4	до 10

FutureLearn	«Academic Integrity: Values, Skills, Action» (The University of Auckland)	2.1	до 4

Загальна кількість балів, зарахованих за результатами неформальної освіти, не може перевищувати 20 балів у семестрі; залікова робота не замінюється. Інші курси можуть бути зараховані за попереднім погодженням із викладачем. Рішення про зарахування ухвалюється відповідно до чинного в Університеті порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	**Оцінка**	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	**для дворівневої шкали оцінювання**
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
0 – 49	незадовільно	не зараховано

Підсумковий контроль з дисципліни — залік, тому результат виставляється за дворівневою шкалою.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302:2015. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с.
2. Зінссер В. Як писати добре : класичний посібник зі створення нехудожніх текстів / пер. з англ. Д. Кожедуба. Київ : Наш формат, 2022. 288 с.
3. Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2007. 400 с.
4. Костирко Т. М., Ларенкова С. В., Бондар І. В., Жигалкіна М. С. Академічне письмо : навч. посіб. Миколаїв : НУК, 2022. 116 с.
5. Мамич М. В., Шевченко-Бітенська О. В. Практична стилістика : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2023. 72 с.
6. Семеног О. М. Культура наукової української мови. Київ : Академія, 2012. 216 с.
7. Сторр В. Наука сторітелінгу. Чому історії впливають на нас і як ними впливати на інших / пер. з англ. М. Госовської. Київ : Наш формат, 2022. 224 с.
8. Титаренко М. Не музи, а м’язи : 50 вправ із творчопису. Київ : Лабораторія, 2023. 360 с.
9. Шарова Т. М., Шаров С. В., Землянська А. В., Землянський А. М. Академічна доброчесність та академічне письмо : навч. посіб. Запоріжжя, 2023. 209 с.
10. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма : метод. рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.

Допоміжна література

1. Капелюшний А. О. Практичний посібник-довідник журналіста : Редагування в ЗМІ. Аналіз і перевірка фактичного матеріалу. Львів : ПАІС, 2004. 576 с.
2. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 423 с.
3. Лазебник Ю. Спілкування текстом. Мовознавство. 1995. № 1. С. 78–85.
4. Лівін М. Сторітелінг для очей, вух і серця. Київ : Наш формат, 2020. 184 с.
5. Лінгвістика тексту : хрестоматія / упоряд. А. Загнітко, Г. Монастирецька. Донецьк, 2009. 164 с.
6. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2006. 311 с.
7. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
8. Сучасні соціальні комунікації : підручник / Т. М. Байдак та ін. ; за ред. В. С. Бакірова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. 434 с.
9. Bailey S. Academic Writing : A Handbook for International Students. 6th ed. Abingdon : Routledge, 2025. 320 p.
10. Sword H. Writing with Pleasure. Princeton : Princeton University Press, 2023. 328 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Навчальні матеріали курсу в Google Classroom: презентація «Комізм», фрагменти книжки В. Зінссера «Як писати добре», зразки тез, відео й схема алгоритму створення тез доповіді.
2. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти / Мінцифри, МОН України, 2025. URL: http://storage.thedigital.gov.ua/files/5/b5/1de422b38985d037d9ba8f9f6cb2ab58.pdf
3. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма : метод. рекомендації та програма курсу (електронна версія). URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/Academic_Writing_Course.pdf
4. Електронний архів (репозитарій) ХНУ імені В. Н. Каразіна eKhNUIR. URL: https://ekhnuir.karazin.ua
5. Google Scholar (Академія Google). URL: https://scholar.google.com
6. APA Style : офіційний сайт стилю APA. URL: https://apastyle.apa.org
7. Zotero : менеджер бібліографічних посилань. URL: https://www.zotero.org
8. Словник української мови : в 20 т. (онлайн-версія). URL: https://sum20ua.com
9. Горох : онлайн-словники української мови. URL: https://goroh.pp.ua
10. Збруч : інтернет-видання (зразки есеїстики та авторської публіцистики). URL: https://zbruc.eu
11. Детектор медіа : медіакритика та аналітика. URL: https://detector.media

Додаток 1

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни «Практикум зі створення тексту та академічне письмо»

(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20____/20____ н. р.

Заступник директора ННІ соціології та медіакомунікацій з навчальної роботи

_____ _____

(підпис) *(прізвище, ініціали)*

«____» _____ 20___ р.

Голова науково-методичної комісії ННІ соціології та медіакомунікацій

_____ _____

(підпис) *(прізвище, ініціали)*

«____» _____ 20___ р.